

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Õppekava: Klassiõpetaja

Kaire Kurvits

I KOOLIASTME ÕPETAJATE HINNANGUD KODUTÖÖDE
EESMÄRKIDELE JA TAGASISIDESTAMISELE VILJANDI LINNA JA
MAAKONNA ÕPETAJATE NÄITEL

magistritöö

Juhendaja: dotsent Merle Taimalu

Tartu 2019

I kooliastme õpetajate hinnangud kodutööde eesmärkidele ja tagasisidestamisele Viljandi linna ja maakonna õpetajate näitel

Resümee

Kodutöid peetakse aineõpetuse loomulikuks, iseseisva töö osaks. Kodutööde vajalikkus erinevates kooliastmetes ja mõju õpitulemustele on aktuaalseks uurimisteenaks paljudele uurijatele. Magistritöö eesmärgiks oli välja selgitada I kooliastme õpetajate hinnangud kodutööde eesmärgistamisele ja tagasisidestamisele Viljandi maakonna ja linna koolide näitel. Läbi viidi kvantitatiivne uurimus, milles osales 58 õpetajat. Uurimistulemused näitasid, et kodutööde eesmärgistamist ja tagasisidestamist peetakse õpetajate poolt oluliseks, kuid õpetajate hinnangud kodutööde eesmärkide olulisusele on mõnevõrra erinevad tegelikult nende poolt antavate kodutööde eesmärkide kasutamise sagedusest nende hinnangul. Kõige olulisemaks peeti õpitu kordamist ja kinnistamist ning konkreetse oskuse arendamist. Kõige sagedamini kasutati aeglasematel õpilastel võimalust tunnitööd iseseisvalt lõpetada ning õpitu kordamist ja kinnistamist. Õpetajad enamasti tagasisidestasid kodutöid. Kõige enam kasutati kodutööde tagasisidestamisel õigete ja valede vastuste kontrollimist ning lahenduskäigu arutelu.

Märksõnad: kodutööd, iseseisev õppimine, eesmärk, tagasiside, õpetaja

Primary school teachers' assessment of the aims and feedback of homework by the example of Viljandi town and county teachers

Abstract

Homework is seen as a natural part of the subject teaching and independent learning. The need for homework at different school levels and the impact on learning outcomes is a relevant research topic for many researchers. The aim of this thesis was to find out the primary school teachers' assessments of the aims and feedback of homework by the example of Viljandi county and town schools. A quantitative study involving 58 teachers was conducted. The results of the research showed that the aim and feedback of homework are considered important by teachers, but the teachers' assessments of the importance of homework aims are somewhat different from the actual frequency of use of homework aims by their estimate. The most important aspects were the repetition and reinforcing of what was learned and the development of a specific skill. Most often, slower students were given the opportunity to complete the lesson independently and repeat and reinforce the learned lesson. Teachers mostly gave feedback on the homework. The most used feedback on homework was the checking of correct and false answers and the discussion of the solution of the homework.

Keywords: homework, independent learning, aims, feedback, teacher

Sisukord

Sissejuhatus.....	5
Kodutöö mõiste ja eesmärgid.....	6
Kodutööde olulisus ja mõju akadeemilistele saavutustele.....	10
Kodutöö tagasisidestamine ja selle mõju õppimistulemustele.....	13
Uurimuse eesmärk ja uurimusküsimused	15
Metoodika	16
Valim.....	17
Mõõtevahendid	17
Protseduur	18
Tulemused.....	19
Kodutööde vajalikkus ja aeg ning andmise sagedus.....	19
Kodutööde eesmärkide olulisus ja eri eesmärkidel kodutööde andmise sagedus.....	20
Kodutööde tagasisidestamine.....	22
Arutelu	24
Tänuõnad	28
Autorsuse kinnitus	28
Kasutatud kirjandus	29
Lisad.....	33

Sissejuhatus

Kodutööd on olnud õppetöö üheks osaks ajast aega ning sellega on kaasnenud arutelu kodutööde vajalikkusest või ebaolulisusest (Cooper & Valentine, 2001; Power et al., 2015). Eesti meedias tõusis teema teravamalt taas päevakorda umbes aasta tagasi, mil teema tõstatas haridusminister (Otsmaa, 2018; Reps, 2018). Õpilaste stressi uurides on selgunud, et kooliga seotud stressi üheks põhjuseks võib pidada õpilaste õppetööga ülekoormatust ning suure osa moodustab sellest kodutööde maht (Sarv, 2007). Kodutööde liigrohkuse üle kurdavad ka lapsevanemad (Cooper, 2008; Simplicio, 2005; Vapper, 2018).

Põhikooli riiklikus õppekavas (Põhikooli..., 2011) on kirjas, et õppetööd planeerides ning läbi viies tuleb arvestada õpilaste ea- ja jõukohasusega ning aega peaks jääma ka puhkuseks ning huvitegevuseks. Kodutööde mõistet õppekavas otseselt ei kajastu, kuid õppekeskkonnana on nimetatud ka kodu ning I kooliastmes taotletavate pädevuste seas on kirjas, et õpilane oskab kooliastme lõpuks lisaks lihtsamatele arvutiprogrammidele ja koolis kasutatavatele tehnilistele seadmetele kasutada neid ka kodus (§ 7, punkt 10). Õppekorralduses tuuakse välja, et põhikool nõustab vajaduse korral õpilase vanemat õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises (§ 16, punkt 2).

Kooli päevakavale ja õppekorraldusele seatud tervisekaitsenõuded (Tervisekaitsenõuded..., 2001) seavad ette, et esimese klassis kodutöid ei anta. Samuti ei tohiks kodutöid selle dokumendi alusel anda pühadele järgnevas päevaks ja õppeveerandi esimeseks päevaks. Terviseameti poolt 2009-2010 läbiviidud uuringus selgus aga, et 51 %-le uurimuses osalenud 1. kl õpilastest on antud koduseid õpiülesandeid ning 25 % oli siiski antud kodutöid nii pühadele järgnevas päevaks kui ka õppeveerandi esimeseks päevaks. Need arvud kasvavad aga koos kooliastme kasvuga (Terviseamet, 2010).

Uurides e-Kooli sissekandeid kodutöödest (Arro et al., 2015), selgus, et 2. klassis antakse kodutöid enamasti emakeeles, matemaatikas ja loodusõpetuses. Ka muusikas ja inimesõpetuses, samuti huviainetes nagu male ja poiste- või lastekoor. E -Kooli sissekanded olid üldjuhul üldsõnalised ja pikemate õpijuhusteta.

Kui vaadata 2015. aasta PISA testi tulemusi, siis osalenud riikide seas kõige rohkem õpivad väljaspool kooli 15-aastased õpilased Araabia ÜEs, nädalas 29,7 tundi. Eestis ulatub õpilaste kodune õppimisaeg 17,4 tunnini nädalas, mis on OECD riikide vastavast keskmisest

(17,1 t) veidi suurem. Jaapani õpilased õpivad kodus 13,6 tundi ning Soomes veelgi vähem, ainult 11,9 tundi. Saksamaal õpivad õpilased pärast kooli veelgi vähem kui Soomes. Lätis ja Leedus õpivad õpilased pärast kooli meist pisut rohkem ning umbes viie tunni võrra õpitakse rohkem Venemaal. Kui Eesti 15-aastaste õpilaste kodune õppimisaeg jaotada koolipäevade arvuga, saame igapäevaseks kodutööde ajaks 3,5 tundi (Tire et al., 2016). Arro jt (2015) uuringus 2. ja 7. klassi kohta oli see keskmiselt 1,46 tundi.

Et õpetajate poolt antud kodutööd ei oleks vaid koolipäeva pikenduseks ning nendest ka kasu oleks, tuleb õpetajal jälgida, et ülesanded oleksid kõikidele õpilastele jõukohased ning antud eesmärgipäraselt. Sageli on kodutöödele ülemäärase aja kulutamise põhjuseks ka oskamatus õppida (Krull, 2018; Kidwell, 2004). Seega peaksid õpetajad kodutööd väga hoolikalt planeerima, eesmärgipäraselt kasutama ning hiljem sellele ka tagasisidet andma.

Töö autorile teadaolevalt ei ole uuritud kodutööde tegemiseks kuluvat aega ja eesmärke nooremate, I kooliastme õpilaste puhul. Uurimistulemused annaksid õpetajale võimaluse oma tööd analüüsida ja edaspidiseks tööks järeldusi teha.

Uurimistulemused kodutööde mõjust õpilastele on andnud vastuolulisi tulemusi ning seda eriti nooremate õpilaste puhul, algklassides (Baş et al., 2017; Cooper, Robinson & Patall, 2006; Costley, 2013). Seetõttu on I kooliastme kodutööde teema aktuaalne, kuigi kodutööde teemal üldiselt on palju uurimusi läbi viidud.

Kodutöödest on Tartu Ülikoolis kirjutatud mitmeid magistritöid (Karu, 2018; Tasa 2017), kuid ei ole uuritud, missugustel eesmärkidel I kooliastme õpetajad enim kodutöid annavad ning kui tihti ja mil moel toimub tagasisidestamine.

Eelpool kirjutatust lähtudes jõutakse töö uurimisprobleemini, missuguseid kodutööde eesmärke ja tagasisidestamise viise I kooliastme õpetajad oluliseks peavad ja oma töös kasutavad. Magistritöö eesmärgiks on välja selgitada I kooliastme õpetajate hinnangud kodutööde eesmärgistamisele ja tagasisidestamisele Viljandi maakonna ja linna koolide näitel.

Kodutöö mõiste ja eesmärgid

Oluline on anda kodutöid eesmärgistatult ning läbimõeldult, et õpilane teaks, mida ja miks temalt oodatakse, milleni ta jõudma peab ja mis tulemuse kodutööd tehes saavutama peab.

Aineõppe üheks lahutamatuks osaks on olnud iseseisev töö, mis on autonoomse õppimisoskuse eesmärgi saavutamise üks põhimeetod. Tundides on iseseisev töö kasutatav uue materjali õppimisel ja kinnistamisel. Klassi- ja koolivälise iseseisva töö üheks põhivormiks ongi kodutöö (Kidwell, 2004; Krull, 2018; Painter, 2003). Kodutöödeks peetakse õpetaja poolt õpilasele antud ülesanded, mis tuleb täita väljaspool õppetunde (Cooper et al., 2006; Kidwell, 2004; Krull, 2018).

Kodutöö on seega üks iseseisva töö vormidest, mille üldiseks hariduslikuks eesmärgiks on kujundada õpilastes iseseisva õppimise oskust, mis on omakorda aluseks, et õpilastest saaksid motiveeritud eluaegsed õppijad (Epstein & Van Voorish, 2001; Kidwell, 2004; Painter, 2003; Trautwein, Schnyder, Niggli & Lüdtke, 2009; Vatterott, 2011).

See eesmärk võiks eriti aktuaalne olla seoses uuenenud õpikäsitusega, kus rõhutatakse ennastjuhtiva õppija kujundamise olulisust, mille järgi õppija ise vastutab oma õppimise eest, seab õppimiseks eesmärgid ning otsib lahendusi. Õpetaja on tingimuste looja ja õppija toetaja. Hästi läbimõeldud kodutöö võib siinkohal olla õppija arengut toetav (Tamm, s.a.).

Kodutööde eesmärkideks peetakse ka klassis õpitu kordamist ja kinnistamist materjali mõistmiseni (Arro et al., 2015; Baş et al., 2017, Epstein & Van Voorish, 2001; Kidwell, 2004; Medwell & Wray, 2019; Painter, 2003), eri ainetes õpitu seostamist (Krull, 2018; Medwell & Wray, 2019).

Õppida võib aga ka mehhaaniliselt, uusi teadmisi ootamata, keskendudes kordamisele ja harjutamisele ning aine läbimisele. Kodutöö eesmärkide sõnastamine on viimasel juhul lihtsam ning piisab kindlatele protseduuridele osutamisest, mida õpilane peab kodus sooritama ning mis on eri materjali puhul strateegiliselt sarnased. Seega võiks üheks kodutööde eesmärkide hindamise aluseks olla konstruktivistlik (vs traditsiooniline) lähenemine õppimisele (Arro et al., 2015).

Õpilane peab mõistma kodutöö eesmärki, oskama end motiveerida ka igavana näiva kodutöö puhul ning juhtima iseseisvalt õppimise protsessi. Võib tekkida aga küsimus, kas ning mis vanuses õpilane on valmis ise oma õppimist juhtima ning endale eesmäärke selgitama. Kogemuse ja vanuse kasvades see oskus ilmselt suureneb ning on ennast lihtsam ka individuaalselt töötama suunata ja motiveerida. Samas võib motivatsioon olla ka väline ning õpitakse selleks, et õpetajal on seda vaja. Kodutööd võidakse anda seetõttu, et tund ei olnud

piisavalt efektiivne ning tunniks planeeritu tuleb õpilastel iseseisvalt lõpuni läbida (Arro et al., 2015).

Kui Eestis 2015. aastal uuriti e-Kooli sissekandeid, siis märgati, et 2. klassi kodutööde õpijuhised olid üldsõnalised ja pikemate juhenditeta, ka 7. klassi õpijuhised olid vaid töökäsud. Niisugused juhised eeldavad, et tunnis on kodutöö lahti selgitatud ja õpilastele on töö eesmärk ja lahendamise viis teada (Arro et al., 2015).

Kodutööde eesmärgistamises võib välja tuua ka saavutusorientatsiooni, kus õppija õpib meisterlikkuse, parema tulemuse saavutamiseks või selleks, et vältida ebasoovitavat tulemust (Kaplan & Maehr, 2007). Siin on õpetajal oluline võimalus rõhutada osavamaks saamise, arenemise ja teadmiste laiendamise võimalust ning vähem keskenduda hinnete rõhutamisele, võistluslikkusele ja võrdlusele ning läbikukkumise ohule (Arro et al., 2015).

Eestis läbiviidud uurimuses (Arro et al., 2015) osalenud õpetajatest (N=40) 80% annab kodutöid, kuid 45-st uurijate poolt vaadeldud tundidest selgitas kodutöö eesmärgi vaid seitse õpetajat. Kaheksa õpetajat selgitas tööjuhiseid ning neli õpetajat arutles õpilastega kodutöö sooritamiseks vajalike oskuste, teadmiste ning vajaminevate materjalide üle. Kodutöö anti enamuse õpetajate poolt tunni viimastel minutitel. Küsimustikus sarnastele küsimustele vastates kinnitas suur osa õpetajatest aga, et selgitavad enamasti (47%) või alati (32%) kodutöö eesmärgi ning tunnis loetakse kodutöö instruksioonid läbi (43%). Seega, õpetajate endi hinnangud oma tegevusele kodutöid andes ja tundide vaatlemisel nähtu ei langenud kokku. Samas uurimuses osalenud õpilased aga ei mõistnud tihti koduste tööde eesmärgi. Tulemusest võib järeldada, et õpetajad küll ise teadvustavad antud kodutööde eesmärgi, kuid ei selgita neid õpilastele piisavalt ning et kodutöid antakse tihti tunnis läbimata teemade või ülesannete lõpetamiseks ning eesmärgi ei peeta õpilastele selgitamiseks vajalikuks (Arro et al., 2015).

Kuna mõned kodutööd eeldavad ka vanema osalust, siis võib kodutööde eesmärkideks nimetada ka lapse ja vanema vahelise suhtluse toetamist (Baş et al., 2017; Cooper & Valentine, 2001; Núñez et al., 2015; Van Voorish, 2003; Hoover-Dempsey et al., 2001; Power et al., 2015) ning kooli ja kodu koostööd (Baş et al., 2017; Medwell & Wray, 2019; Painter, 2003; Power et al., 2015), kusjuures õpetajal on kodutöö andjana ja eesmärgistajana oluline roll vanema kaasamises lapse kodusesse õppetegevusse (Walker et al., 2004).

Üheks oluliseks kodutööde eesmärgiks võiks olla ülesandeid individualiseerides ka nõrgemate ja aeglasemate õpilaste järeleaitamine (Trautwein et al., 2009). Individualiseerimine võib kaasa tuua erinevate võimetega õpilaste puhul õppimisoskuste defitsiidi leidmist ning õppimist toetavate õpioskuste õpetamist. Eestis kodutööde kohta läbiviidud uurimus (Arro et al., 2015) näitas aga, et uurimuses osalenud valimi hulgas individualiseerimist ei toimunud ning õpilastele anti ühesugused ülesanded.

Õpetaja peaks esmalt mõtlema, mis eesmärgil ta kodutöö annab ning milliseid oskusi või teadmisi selle abil omandatakse ning alles siis vastavalt sellele valima ülesanded (Power et al., 2015; Trautwein et al., 2006). Ometi selgus Eestis 2013.-2015. aastal läbiviidud uurimuses (Arro et al., 2015), et enim antakse õpilastele siiski kodutöid, mis on suunatud kordamisele, aga ka võtete kinnistamisele ja kohusetunde tekkele. III kooliastmes lisanduvad ka uusi avastusi ja loovust arendavad ülesanded. Ka Rootsi õpetajad pööravad tähelepanu enam faktilistele õpetamise eesmärkidele (Gu & Kristoffersson, 2015).

Kodus iseseisva õppimise juures on oluline, kas ning kuidas on õpilane töö eesmärkidest aru saanud või neid endale mõtestanud. Eestis tehtud uurimuses (Arro et al., 2015) selgus, et väga suur osa nii teise kui ka seitsmenda klassi õpilastest ei tea, mis eesmärgiga on kodune ülesanne antud. Erinevalt teisest klassist on seismenda klassi õpilaste vastuste seas aga ka frustratsioonitundevastuste kategooria, kus nimetatakse õpetajapoolseks eesmärgiks õpilastelt vaba aja veetmise võimaluse äravõtmist ning kiusu või lõbu pärast ülesande jätmist. Siinjuures võib ka muidu põnev ja motiveeriv ülesanne muutuda tüütuks kohustuseks (Painter, 2003). Kuna aga ka hobid, harrastused ja huviringid on last mitmekülgselt arendavad, peaks nende jaoks väljaspool kooli siiski aega jääma (Kidwell, 2004).

Uurimusest (Arro et al., 2015) selgus, et teise ja seitsmenda klassi õpetajate kodutööde eesmärgid on ootuspäraselt erinevad ning vanematelt õpilastelt oodatakse noorematega võrreldes teistsuguseid tegevusi. Samas üllatas aga see, et teises klassis puuduvad konstruktivistlikule lähenemisele ning huvi ja uudishimu toetamisele suunatud kodutööde eesmärkide kategooriad. Siinkohal võiks mõelda, et huvi äratamine ja õppimisele motiveerimine juba varases kooliastmes võib hilisemalt anda õppetöös paremaid tulemusi.

Kodutööde olulisus ja mõju akadeemilistele saavutustele

Kodutööde olulisus ja mõju õpilaste õpitulemustele on samuti kõneaineks nii koolides ja peredes, kui ka meedias (Otsmaa, 2018; Reys, 2018). Kodutööde mõju õppijate õpitulemustele on palju uuritud ning saadud on vastukäivaid tulemusi (Núñez et al., 2015; Power et al., 2015; Vatterott, 2011). Erinevused ilmnevad klasside ja gruppide lõikes ning uurijate (nt Trautwein et al., 2009) sõnul viitab see õpetaja rollile kodutööde andmisel ja kontrollimisel.

Hispaanias ja Hollandis läbiviidud uurimuste (Núñez et al., 2015; Rønning, 2011) tulemused näitasid, et kodutööde mõju akadeemilistele tulemustele on positiivne. Siinjuures oli oluline oskuslik ajakasutus ja ka vanemate osalus ning toetus kodutööde tegemisel. Uurimuses osalesid 5.-10. klassi õpilased (alates 10-aastastest) ning kõikides vanuseastmetes oli kodutööde mõju õpitulemustele positiivne.

Leitud on, et positiivne mõju on seotud pere sotsiaalse staatusega. Madalama sotsiaalse staatusega peredes ei saa lapsed piisavalt abi ja toetust oma vanematelt ning kodutööde mõju ei ole nii suur (Cooper & Valentine, 2001; Medwell & Wray, 2019; Rønning, 2011), et kõrgharidusega vanemad pööravad rohkem laste kodustele töödele tähelepanu kui madalama haridusega vanemad. Põhjus võib seisneda ka selles, et madalama haridusega vanemad alati ei oska oma last kodutöodes aidata. (Rønning, 2011).

Kuid on ka vastuolulisemate tulemustega uurimusi. Näiteks Türki uurimused (Baş et al., 2017) näitasid, et kodustel ülesannetel on õpilaste akadeemilistele tulemustele erinev mõju. 64% uurimustest näitasid positiivset tulemust, kuid 36% tulemustest näitasid negatiivset mõju õpilaste õppimistulemustele. Positiivne mõju kasvas koos klassinumbriga, ehk siis kodutööd on mõjusamad vanematele õpilastele kui 1.-4. klassi õpilastele. Lisaks märgiti, et kodutööde mõju on linnakoolides suurem kui maakoolides.

Rootsis on kodutöödele hakatud rohkem tähelepanu pöörama ning viimastel aastatel on edukaks saanud kapitalifirmad, mis toetavad õpilaste kodutööd. Peredele, kes kasutavad seda teenust, pakub riik maksusoodustust. Näib, et Rootsi õpilastel on kodutöödega raskusi ja vajatakse abi väljaspoolt koolisüsteemi (Gu & Kristoffersson, 2015).

Rahvusvahelised uurimused on näidanud, et riikides, kus antakse kodutööd, on õpitulemused vanemas kooliastmes paremad, kuid algklassides ei ole kodutöö mõju õpitulemustele nii suur (Cooper et al., 2006; Costley, 2013). Samas antakse algklassilastele

rohkem kodutöid, sest usutakse selle positiivsele mõjule õpioskuste kujunemisele (Rønning, 2011). Kooli ajaloo on aga korduvalt katsetatud ka koduste tööde ärajätmisega, et anda rohkem aega huvikoolides käimiseks ja puhkuseks. Enamasti on need katsed ebaõnnestunud: kannatas õppijate teadmiste süstemaatilisus ja kindlus (Vatterott, 2011). Kodutööd on seega õppimise oluline osa (Painter, 2003).

Uuringute tulemused (Arro et al., 2015; Medwell & Wray, 2019; Power et al., 2015; Rei, 2014; Xu, 2005) on näidanud, et kodutöid peetakse vajalikuks nii õpilaste, vanemate, kui ka õpetajate poolt. Inglismaal küsitletud 159-st algkooliõpetajast 157 olid arvamusel, et kodutööd tõstavad õpilaste õppimistulemusi, kuid sama palju vastajaid oli ka veendumusel, et kodutööd tekitavad õpetajatele palju lisatööd (Medwell & Wray, 2019).

Harjumaa suurkoolide viiendate klasside õpilaste ja õpetajate seas läbiviidud uurimusest (Rei, 2014) selgus, et õpilased peavad kodutöid olulisemaks kui õpetajad. 22% õpetajatest pidas kodutöid väga oluliseks ning ükski õpetaja ei arvanud, et kodutöid ei oleks üldse vaja. 61% õpetajaist, kelle arvates kodutööd on pigem olulised leidis, et kodutööde eesmärk on tunnis õpitud kinnistada ja tekitada iseseisva töö oskust (13%). Kodutöid vähem oluliseks pidavad õpetajad leidsid, et kodus tuleks teha vaid selliseid ülesandeid, mida koolis teha ei saa (26%). Uurimistulemused näitavad, et õpetajatel ei ole siiski järgimiseks põhjendatud arusaama kodutööde eesmärkidest ning kodutööde eesmärgid ei ole läbivaldt õpilase õppimise efektiivsust toetavad (Arro et al., 2015).

Trautwein ja kolleegid (2006) pakuvad kodutööde efektiivsuse mõistmiseks välja mudeli, mis lähtub õpikeskkonna (kool), õpilase omaduste, õpisoorituse, õpimotivatsiooni ning vanemate käitumise seosest. Oluline on seega kodutöö efektiivsust mõõtes arvesse võtta võimalikult paljusid tegureid. Lisaks sellele, et kodutöö peab olema hoolikalt läbimõeldud ja eesmärgipärane, on kvaliteetse kodutöö eelduseks ka õppijate individuaalsuse, õpioskuste ning huvidega arvestamine. Kodutööd andes tuleb olla kindel, et õpilased on selle täitmiseks tunnis omandanud vajalikud pädevused ning on teada, kuidas ja mida teha tuleb (Trautwein et al., 2006).

Kodutööde kvaliteeti peetakse oluliseks teguriks õppija kodutööde tegemisel pingutuse ja motivatsiooni mõjutajana (Trautwein & Lüdtke, 2009). Kodune ülesanne peaks õppijale pakkuma piisavat väljakutset. Kui õpitakse aga karistuse vältimiseks või heakskiidu saamiseks, pole ka tulemus püsiv. Kui õppijatel on ülesannete lahendamisel huvi, eesmärk midagi uut teada

saada ning nende tegevus on mõtestatud, saavutatakse materjali omandamisel paremaid tulemusi (Vansteenkiste et al., 2004). Õpetajate eesmärgipärane kodutööde andmine on leitud olevat seotud õpilaste suurema rahuloluga kodutöösse (Rei, 2014).

Kaduma on hakanud arusaam, et õppimistulemusi mõjutab õppimisele kulunud aeg (Trautwein et al., 2009). Enim kulub kodutööde õppimisel aega viletsamate võimete ja akadeemiliste tulemustega õpilastel (Arro et al., 2015). Kuna õpioskus on nõrk, võivad õpilased siiski jääda teistest nõrgemaks hoolimata kulutatud ajast (Krull, 2018; Cooper et al., 2006). Kui kodutööle kulub liialt palju aega, muutub see õpilase jaoks igavaks (Cooper & Valentine, 2001). Samas on leitud ka tugevat seost oskuslikult õppimisele kulutatud aja ja heade õpitulemuste vahel vanemas kooliastmes (Núñez et al., 2015).

Rootsis 2015. aastal läbiviidud küsitluses üle poolte küsitletud põhikooliõpetajatest annavad kodutööd vähem kui kord nädalas ning kodutöödeks kuluv aeg võiks olla õpetajate sõnul kuni 30 minutit. Väike osa õpetajatest arvas, et kodutööks võiks kuluda rohkem kui tund aega. Koduste tööde mõju õppimistulemustele peavad oluliseks ka Rootsi õpetajad (Gu & Kristoffersson, 2015).

Kui PISA testi tulemused näitasid, et Eesti 15-aastaste õpilaste kodutöödele kuluv aeg on suur, siis ei saa mainimata jätta, et ka testi tulemused olid märkimisväärselt head. Vaadates riikide keskmisi tulemusi loodusteadustes, lugemises ja matemaatikas, saavutasid meie õpilased vastavalt kolmanda, kuuenda ja üheksanda koha. Huvitav on aga see, et PISA uuringus toodi seoses loodusteaduste kodutöödele pühendatud aja kasutusega esile tendents, et mida rohkem kulutavad õpilased aega pärast kooli õppimisele, seda madalamaks muutub keskmine tulemus loodusteadustes (Tire et al., 2016).

Kokkuvõtteks võiks öelda, et kodutöid andes tuleks koostada ülesandeid, mis on eesmärgipärased, läbimõeldud ja uut teadmist või väljakutset pakkuvad. Oluline on ka väljakutsele tagasiside andmine, et õpilane teaks, kas ja kuidas ta on kodutööga hakkama saanud. Suuremat tähelepanu tuleb seega pöörata koduste ülesannete kvaliteedile, mitte kvantiteedile. Ainult seeläbi aitavad need õpilastel ja ka õpetajatel endil jõuda parima võimaliku tulemuseni.

Kodutöö tagasisidestamine ja selle mõju õppimistulemustele

Oluline on, et õpetajad mõistaksid koduste tööde andmise põhjuseid ja eesmäärke. Samuti on oluline, et õpetajad annaksid ülesandeid, mis sobivad õpilaste eelteadmiste ja –oskustega ning pakuvad samas pingutust ning hakkamasaamise tunnet (Krull, 2018; Trautwein et al., 2006; Vatterott, 2011; Tamm, s.a.).

Uuringud (nt Trautwein et al., 2009) on näidanud ka seda, et õpilaste pingutused kodutöödega on seotud õpetaja poolt nende kontrollimise ja tagasisidestamisega. Tagasisidestamine on peamine motiveeriv jõud, miks õpilased kodutööd ära teevad (Painter, 2003). Eriti motiveerivalt mõjub analüüsiv ja arutev tagasiside. Kontrolliv stiil ja välised preemiad aga vähendavad motivatsiooni kodutööde tegemiseks (Painter, 2003; Vatterott, 2011). Lisaks motiveerivale jõule on kodutöödele antud tagasiside ka oluline õppimistulemuste mõjutaja (Cunha et al., 2018).

Nii nagu kodutöö andmisel on õpetajal oluline roll töö eesmärgistamisel ja põhjalikul läbimõtlemisel, on sama oluline kasutada kodutööd tagasidestades sobivat viisi: suuline või kirjalik kiitus, kriitika, kirjutatud kommentaarid, õigete ja valede vastuste kontrollimine ja hindamine (Corno, 2000). Need kodutööde tagasisidestamise viisid on õpetajale oluliseks vahendiks, sest aitavad tuvastada õpilaste eksimusi ja vigu kodutöödes ning kohandada kodutöid õpilaste vajadustele vastavaks (Corno, 2000; Epstein & Van Voorhis, 2001).

Õpetajad, kes kodutöid hindavad, põhjendavad seda kodutöö olulisusega. Kodutööde hindamine võib küll innustada kodutöid tegema ka õpilast, kes muidu õppetöös väga edukas ei ole, kuid see võib samas kaasa tuua olukorra, kus hinne ei näita õpilase tegelikke õppimistulemusi. Samuti ei tohiks kodutöid hinnates unustada põhilist- oluline on kodutöid tehes siiski jõuda õpieesmärkideni (Vatterott, 2011).

Kui aga kodutöö tagasidestamisena siiski kasutada hindamist, tuleks hinnatavate ülesannete eesmärk hoolega läbi mõelda. Harjutavate ning kinnistavate ülesannete lahendamised matemaatikas või keeleõppes ei peaks kuuluma hinnatavate kodutööde hulka. Samas õpimapid ja teadustööd võiksid seda olla (Vatterott, 2011). Teise võimalusena soovitab Vatterott (2011) kodutöid siduda hindamisega. Võimalusena pakub ta välja kodus õpitud ülesannete ja märkmete kasutamist hindelise töö ajal või kodutöö punktide sidumist hindelise testi punktidega.

Ka muutunud õpikäsituses peetakse tagasisidestamist õpilase arengu seisukohalt oluliseks. Et õpilasel püsiks õpimotivatsioon ja tahe edasi pingutada, tuleks tagasisidet andes arvestada, et arengut soodustav tagasiside keskendub tegutsemise protsessile, mitte püsivatele tulemustele. Tagasiside annab õpetajale võimaluse õpilaste vaatepunkte paremini tundma õppida (Tamm, s.a.).

Wang jt (2017) on öelnud, et näiteks kirjutamise õpetamisel on oluline kujundav, õppimist toetav tagasiside. Õppijale annab see tagasisidet tema arengu ning õpetajale õpetamise kohta. Samas on uuringud näidanud, et õpetajate kirjalik tagasiside kipub olema pealiskaudne ja keskendunud rohkem grammatikale, mitte õpilase ideedele ja töö sisule. Tekstipõhiste kommentaaride kirjutamine aitab kirjutamise õppimisele kaasa (Wang et al., 2017). Õppimist toetava tagasiside kirjutamine on keeruline ning nõuab õpetajalt oskust analüüsida ja hinnata kirjapandut. Eriti keeruline on seda teha algklassides, kus tekstipõhist kirjutamist alles õpitakse ning suuremat tähelepanu pööratakse grammatikale (Wang et al., 2017).

Portugalis läbiviidud uurimuses kõik 47 osalenud õpetajat andsid kodutöid ning pidasid kodutööde tagasisidestamist oluliseks. Iga kodutöö puhul 96% alg- ja 52% põhikooli õpetajatest kulutas umbes 30 minutit kodutöö tagasisidestamisele. Selgus, et alg- ja põhikooli õpetajad kasutasid erinevad tagasisidestamise viise. Algkooli õpetajad kasutasid õpetajapoolset tagasisidestamist ning õpilase poolset tagasisidestamist. Keskastme õpetajatel lisandus siia aga ka õpilase enda kodutöö tagasisidestamine. Mõlema vanuseastme õpetajad pidasid oluliseks, et õpilane saaks selgitada, kuidas ta kodutööd tegi ja mis valmistas raskusi. Õpetajad pidasid oluliseks, et läbi tagasiside saavad õpilased tead, mis on nende töödes õige või vale. Eksimuse korral nad mõistavad, mida ja kui palju nad peavad veel õppima, et tulemused oleksid paremad (Cunha et al., 2018).

Eestis läbiviidud uuringust (Arro et al., 2015) selgus, et kodutöid kontrollides pöörasid õpetajad suuremat tähelepanu õigete vastuste kontrollimisele, kuid vähest tähelepanu pöörati ülesande lahenduseni jõudmise viisile või esinenud raskustele. Kontrolli viidi läbi õpetaja juhtimisel ning levinumaks viisiks oli vastuste ettelugemine. Kuues tunnis lahendasid õpilased kodutöid tahvlile. Vaid kahes tunnis arutleti kodutöö keerukuse ja erinevate lahenduseni jõudmise viiside üle. Kodutööde vastuseid kontrolliti enamasti tunni alguses, kuid otstarbekam oleks olnud seda teha tunni lõpus, mil suuremat mõttetegevust nõudev tunnitegevus läbitud.

Viies tunnis tehti kodus õpitule tunnikontroll või kontrolltöö. Vaatlusele eelnevalt läbiviidud küsitluses märkisid mitmed õpetajad (29), et nad uurivad õpilastelt alati ülesannete keerukuse kohta ning neid siis koos õpilastega analüüsisid. Vaadeldud 93 tunnis aga ülesannete keerukuse analüüsi ei märgatud.

Kodutööde ettevalmistamine ja hiljem nende tagasisidestamine võtavad õpetajalt palju aega ning suure töökoormuse tõttu võivad mõlemad jääda kesiseks. Inglismaal läbiviidud uurimuses mainisid õpetajad suurt töökoormust. 35,7% uuritustest sõnasid, et kodutöödele kuluv aeg on õpetajatele liigne koormus ja surve ning isegi, kui nad teavad selle positiivset mõju, ei leia nad kodutööde jätmiseks ja kontrollimiseks aega (Medwell & Wray, 2019).

Kokkuvõtvalt saab öelda, et kodutööl on õpilase õppimistulemustele ja isesisvuse arengule positiivne mõju siis, kui ta saab tehtule tagasisidet. Oluline on sisukas ja järeldustele suunav tagasiside.

Uurimuse eesmärk ja uurimusküsimused

Magistritöö eesmärgiks on selgitada välja I kooliastme õpetajate hinnangud kodutööde eesmärgistamisele ja tagasisidestamisele Viljandi maakonna ja linna koolide näitel.

Õpilaste ja õpetajate suhtumist kodutööde eesmärgipärasusse, hindamisse ja kontrollimisse on viimati Eestis uuritud Harjumaa koolide 5. klasside õpilaste ja õpetajate seas (Rei, 2014) ning projekti „Eesti põhikooliõpilaste koduse õpikoormuse uuring“ raames 2013.-2015. aastatel Eesti erinevates koolides 2. ja 7. klassi õpilaste ja õpetajate seas (Arro et al., 2015).

Eelpool nimetatud uuringute (Rei, 2014; Arro et al., 2015) valimis osales vähe I kooliastme õpetajaid. 1. klassist alates, mil õpioskused alles kujunema hakkavad, võimaldavad kodutööd arendada iseseisva töö oskust. Samas on just algklassides leitud vastuolulisi tulemusi ja seisukohti kodutööde mõju osas õpilaste edukusele.

Varasemates uuringutes (Arro et al., 2015; Medwell & Wray, 2019; Power et al., 2015; Rei, 2014; Xu, 2005) on välja toodud, et kodutöid peetakse vajalikus. Rei (2014) uurimuses tuli välja, et kodutöid peavad õpilased siiski olulisemaks kui õpetajad. Käesolevale uurimusele püstitatud küsimus on ajendatud huvist teada saada I klassi õpetajate arvamust kodutööde vajalikkusest, sest algklasside kodutööde vajalikkuse üle

on kõige enam kaheldud (Baş et al., 2017; Cooper et al., 2006; Costley, 2013). Siit tuleneb esimene uurimisküsimus:

- Kuivõrd vajalikuks peavad kodutööde andmist I kooliastme õpetajad?

Arro jt (2015) läbiviidud uurimusest selgus, et õpetajal ei ole kodutööde eesmärkidest selget ülevaadet. Siinkohal pakub huvi, missuguseid töö autori poolt etteantud eesmärke õpetajad oluliseks peavad ja sõnastatakse teine uurimisküsimus:

- Millised on õpetajate hinnangul olulised eesmärgid kodutöödel I kooliastmes?

Uurimustest (Arro et al., 2015; Gu & Kristoffersson, 2015) selgus, et teise ja seitsmenda klassi kodutööde eesmärgid on erinevad. Enim anti teise klassi õpilastele kordamisele või kinnistamisele suunatud ning faktipõhiseid kodutöid, puudu jäid avastamist ja loovust arendavad ülesanded. Tulemused näitasid sedagi, et õpetajad kodutööde eesmärke enamasti ei selgitanud (Arro et al., 2015). Siit tuleneb kolmas uurimisküsimus:

- Millised on õpetajate poolt antavate kodutööde eesmärgid ja kui sageli teavitavad nad eesmärkidest ka õpilasi?

Kuna tagasisidestamist peetakse kodutööde tegemisel motiveerivaks jõuks (Painter, 2003) ja õppimistulemuste mõjutajaks (Cunha et al., 2018), on väga oluline, kui tihti ja mil viisil õpetajad kodutöid tagasisidestavad. Muutunud õpikäsituses peetakse tagasisidestamist õpilase arengu mõjutajana oluliseks ning õpilase toetamiseks tuleb leida parim tagasisidestamise viis. Töö viimane, neljas uurimisküsimus on:

- Kui oluliseks peavad õpetajad kodutööde tagasisidestamist ning mil viisil nad annavad kodutöödele tagasisidet?

Metoodika

Uurimustöö eesmärgi saavutamiseks viidi läbi kvantitatiivne uurimus, kuna töö eesmärgiks oli saada ülevaade õpetajate hinnangutest ning sooviti kaasata uurimusse suuremat hulka vastajaid.

Valim

Uurimuse valimisse kuulusid kõik Viljandi maakonna ja linna koolide klassiõpetajad, seega selle maakonna seisukohalt oli tegu kõikse valimiga. Piirkonna valimisel kasutati mugavusvalimi põhimõtet. Ankeedid loodeti saata 23 kooli. Kuna kõikide valimisse kuuluvate koolide kodulehel ei olnud infot klassikomplektide ja -õpetajate arvu kohta, arvestas töö autor, et igas koolis on üks I kooliastme klassikomplekt olemas. Töö autor plaanis esialgu valimi suuruseks 115 õpetajat. Nõustuv vastus tuli 15 kooli juhtkonnalt ning seejärel planeeriti vastajate arvuks umbes 75 õpetajat.

Lõplikku valimisse saadi 58 õpetajat. Valimisse kuulusid naisõpetajad (100%). Õpetajate keskmine vanus oli 42,8 aastat ($SD = 10,7$), noorim õpetaja oli 21-aastane, vanim 65-aastane. Keskmine tööstaaž oli 18,8 aastat ($SD = 11$), varieerudes 1-45 aasta vahel. Keskmine õpilaste arv küsitluse ajal õpetaja poolt õpetatavas klassis oli 18 õpilast ($SD=5,03$), alates väikseimast, kuue õpilasega klassist kuni 26 õpilasega klassis. Üks õpetaja õpilaste arvu oma klassis ei märkinud. Enamik õpetajaid märkisid, et õpetavad 2. ja 3. klassi (vastavalt 29% ja 34%). Viiendik (21 %) oli 1. klassi õpetajad. Lisaks oli kaheksa vastajat, kes õpetasid liitklassis (1. ja 3. või 2. ja 4. klass või muu kombinatsioon).

Mõõtevahendid

Andmete kogumiseks kasutati ankeeti (vt Lisa 1). Ankeet koosnes neljast osast ja kokku oli selles 10 küsimust. Esimeses osas sooviti teada saada õpetajate hinnanguid kodutööde andmise vajalikkusele ja sagedusele üldiselt (küsimused 1-3). Teises osas paluti hinnata kodutööde erinevate eesmärkide (20 eesmärki) olulisust õpetaja arvates, ning kui sageli nad millistel eesmärkidel ise kodutöid annavad ning kui tihti õpilastele kodutööde eemärke selgitavad (küsimused 4-6). Kolmandas osas sooviti teada saada õpetajate hinnanguid kodutööde tagasisidestamisele, kui sageli ja mis viisidel nad seda teevad (küsimused 7-9). Töö viimases osas küsiti vastaja taustaandmeid (küsimus 10).

Ankeedis kasutati 5-pallilist vastamise skaalat, vastavalt küsimusele kas vajalikkuse, olulisuse või sageduse kohta. Õpetajate hinnangute saamiseks kodutööde olulisuse kohta

olulisuse skaalat: 1- üldse mitte oluline, 5 – väga oluline. Kodutööde andmise eesmärkide sageduse kohta järgmist skaalat: 1 – mitte kunagi, 5 – peaaegu alati.

Kodutööde eesmärkide osa jaoks kasutas autor Rootsi põhikooliõpetajate seas läbiviidud uurimuse skaalat (Gu & Kristoffersson, 2015). Küsimustiku tõlkis töö autor ise inglise keelest eesti keelde. Autor lisas küsimustikku ka omalt poolt väiteid, arvestades teoreetilises kirjanduses väljatoodud kodutööde eesmäärke.

Kodutöödele antava tagasiside uurimiseks kasutati samuti 5-pallist skaalat sageduse kohta, kus 1 – mitte kunagi, 5 – peaaegu alati. Väited koostati töö autori enda poolt toetudes Eestis 2015. aastal läbiviidud uurimusele ning selle tulemustes väljatoodud tagaside tüüpidele (Arro et al., 2015). Valiidsuse tõstmiseks konsulteeriti paari klassiõpetajaga, kes väidete selgust ja olulisust kontrollida aitasid.

Ankeedi eesmärkide osa (4. ja 5. küsimus) ja tagasiside osa (9. küsimus) kohta leiti reliaablused. Kodutööde eesmärkide olulisuse ploki (20 väidet) reliaablus oli 0,934; antavate kodutööde eri eesmärkide sageduse ploki (20 väidet) reliaablus oli 0,940. Kodutööde tagasisidestamise viiside ploki (7 väidet) reliaablus oli 0,714.

Protseduur

Veebruaris 2019 võeti ühendust 23 Viljandimaa kooli juhtkondadega e-kirja teel. Koolijuhilt küsiti luba küsitluse läbiviimiseks kooli klassiõpetajate seas. Vastust ei saadud kaheksalt koolijuhilt. Kõik vastanud koolijuhid (15) nõustusid küsitluse läbiviimisega. Seega 15 kooli õpetajatele saadeti ankeedid.

Magistritöö uurimuse jaoks hakati andmeid koguma märtsikuus. Küsitlused saatis töö autor koolide kodulehelt saadud klassiõpetajate meiliaadressidele. Kahe kooli direktorid edastasid küsimustiku lingi õpetajatele ise. Ankeet, mida uurimustöös kasutati, oli elektrooniline, loodud Google Forms keskkonnas. Vastajatele selgitati uurimustöö eesmärki, uurimuses osalemise vabatahtlikkust, samuti rõhutati vastajate anonüümsust ning tulemuste esitamist üldistatud kujul. Vastamiseks anti aega kaks nädalat, misjärel saadeti õpetajatele meeldetuletuskiri.

Vastanute andmed koondusid internetipõhisesse Google Drive'i Exceli tabelisse, kust nad edasi salvestati programmis Excel 2010 ning korrastati (kodeeriti sõnad numbriteks). Kõikide vastanute ankeedid oli korrektselt täidetud ja andmeanalüüsis kasutatavad.

Andmeid töödeldi andmetöötlusprogrammiga SPSS 25.0. Valimi taustaandmete kirjeldamiseks leiti kirjeldavat statistikat kasutades vastanute arvud ja protsendid, aritmeetilised keskmised, standardhälbed. Teiste küsimuste puhul kasutati samuti kirjeldavat statistikat – mediaani ja protsente. Tulemuste ülevaatlikumaks esitamiseks 4. , 5. ja 9. küsimuses koondati vastusvariandi 4 ja 5 valinud ja arvutati positiivsete vastuste protsent.

Tulemused

Järgnevalt antakse ülevaade uurimuse tulemustest, alustades õpetajate üldistest hinnangutest kodutööde vajalikkuse ja andmise kohta, seejärel kodutööde eesmärkide kohta ning viimasena antakse ülevaade õpetajate hinnangutest kodutööde tagasisidestamisele.

Kodutööde vajalikkus ja aeg ning andmise sagedus

Õpetajad pidasid kodutööde andmist pigem vajalikuks kui mittevajalikuks (mediaan 5-palli skaalal 4). Enamik (65 %) arvas, et kodutööd on üsna vajalikud või väga vajalikud. Mitte ükski vastajatest ei arvanud, et kodutööde andmine ei ole üldse vajalik. 16 % arvas, et kodutööd on vähesel määral vajalikud. Vahepeelsele seisukohale jäi 19 % õpetajatest.

Et kodutööde andmine on õpetajate hinnangul vajalik, selgus ka kodutööde andmise sageduse küsimusest (mediaan 4). Üle kahe kolmandiku (71%) vastanud õpetajatest andis enda sõnul kodutöid 3-4 korda nädalas või igal koolipäeval. Selliseid, kes enda sõnul üldse ei andnud kodutöid, vastanute hulgas polnud. 22 % õpetajaid märkis, et andis kodutöid 1-2 korda nädalas ja 7 % vähem kui kord nädalas.

Õpetajate arvates võiksid I kooliastme õpilased päevas keskmiselt kodutöödele kulutada 46,9 minutit (SD=24,47), minimaalselt üldse mitte (üks õpetaja), enim aga võiks selleks kuluda kahe vastaja arvates 2 tundi. Rõhuv enamik (77 %) õpetajaid pidasid sobivaks 30-60 minuti vahemikku päevas (vt Tabel 1).

Tabel 1. Õpetajate hinnangud kodutöödele kuluda võivale ajale päevas kokku.

Kodutöödele kulutatav aeg minutites	Vastajate arv	Protsent
0	1	2
15	5	9
20	2	3
30	18	31
40	1	2
45	3	5
60	23	40
90	3	5
120	2	3

Kodutööde eesmärkide olulisus ja eri eesmärkidel kodutööde andmise sagedus

Õpetajatest 45% vastasid, et nad selgitavad õpilastele kodutöö eesmärgi peaaegu alati, 41% sageli. 3% õpetajatest selgitas eesmärgi harva ning vahetevahel tegi seda 11%. Ükski õpetaja ei vastanud, et ei selgita kodutööde eesmärgi mitte kunagi.

Õpetajatelt küsiti, kui oluliseks nad erinevaid kodutööde eesmärgi peavad ning millistel eesmärkidel kui sageli õpetajad ise reaalselt kodutööd annavad. Kodutööde eesmärkide järjestus õpetajate hinnangute järgi ja nende endi poolt antavate eri eesmärkidega kodutööde andmise sagedust on näha tabelis (vt Tabel 2).

Kõige olulisemaks kodutöö eesmärgiks peavad õpetajad (91%) õpitu kordamist ja kinnistamist. Järgneb konkreetse oskuse arendamine (88%) ning aeglasemate õpilaste võimalus tunnitöö iseseisvalt lõpetada (86%). Vähemoluliselt peetakse koostööd eakaaslastega (43%) ning järgmiseks tunniks ette valmistumist (41%). Kodutöö eesmärgina võimalust õpilast karistada nimetab oluliseks vaid 5% õpetajatest.

Kõige sagedamini annavad õpetajad ise kodutööd eesmärgiga aeglasemate õpilaste võimalusena kodutööd lõpetada (69%), õpitu kordamiseks ja kinnistamiseks (67%) ja nõrgematel õpilastel võimalusena tunnitöö iseseisvalt lõpetada (62%). Kõige harvemini antakse kodutööd koostööks eakaaslastega (16%), järgmiseks tunniks ette valmistamiseks (16%) ning õpilase karistamiseks (3%).

Tabel 2. Õpetajate hinnangud kodutööde eesmärkide olulisusele ja nende endi poolt antavate eri eesmärkidega kodutööde andmise sagedusele. Järjestatud eesmärkide olulisuse hinnangute alusel.

Kodutöö eesmärk	Eesmärkide olulisus			Õpetajate poolt antavate eesmärkide sagedus		
	Koht pingereas	Mediaan	Protsent*	Koht pingereas	Mediaan	Protsent**
Õpitu kordamine ja kinnistamine	1.	5	91	2.	4	67
Konkreetselt oskuse arendamisele suunatud (harjutamine, võtete kinnistamine)	2.	4	88	5.	4	60
Aeglasematel õpilastel võimalus tunnitöö iseseisvalt lõpetada	3.	4	86	1.	4	69
Tugevamatele õpilastele võimalus anda lisatööd (nt ettevalmistus võistlusteks)	4.	4	85	7.	3,5	50
Uudishimu, huvi toetamine (uurimine, uue avastamine, juurde lugemine, uue info otsimine, loovus, ahhaa-efekt)	5.	4	82	11.	3	41
Nõrgematel õpilastel võimalus tunnitöö iseseisvalt lõpetada	6.	4	81	3.	4	62
Järgneva tööks (tunnikontroll, kontrolltöö vms) tööks õppimine	7.	4	79	6.	3	52
Teadmiste süvendamine	8.	4	79	4.	4	62
Õpilasel on võimalus õppida omas tempos	9.	4	70	9.	3	43
Iseseisvalt õppimise harjutamine	10.	4	69	8.	3	43
Enesedistsipliini arendamine	11.	4	66	13.	3	35
Kohusetunde arendamine	12.	4	66	10.	3	41
Ajaplaneerimise oskuse kujundamine	13.	4	60	12.	3	38
Enda õppimise kavandamise ja õppimise jälgimise oskuste kujundamine	14.	4	59	16.	3	26
Enda motiveerimise oskuste kujundamine	15.	4	57	14.	3	33
Suuremate/pikemaajaliste projektidega tegelemine	16.	4	55	17.	3	19
Koostöö koduga- võimalus vanemate kaasamiseks	17.	3	43	15.	3	28
Koostöö eakaaslastega – nt koostöised koduülesanded	18.	3	43	18.	3	16
Järgmiseks tunniks ette valmistumine (nt teatud materjali ettelugemine, mida õpetaja vajab järgmises tunnis)	19.	3	41	19.	3	16
Kodutöö on võimalus õpilast karistada (nt tunnis mitte kaasatootamise eest)	20.	1	5	20.	1	3

*protsent - positiivsete vastuste %, kus koondati vastusevariandi „üsna oluline“ ja „väga oluline“ valinud

**protsent - positiivsete vastuste %, kus koondati vastusevariandi „sageli“ ja „peaaegu alati“ valinud

Kui kõrvutada õpetajate poolt oluliseks peetavate eesmärkide pingeriida nende endi poolt antavate kodutööde eesmärkide pingereaga, on näha mõningaid erinevusi. Järgnevalt vaadatakse

neid eesmärke, mille olulisuse ja sageli kodutööde andmisel kasutamise hinnangute vahel on pingeridades suuremad lahknevused. Konkreetsete oskuste arendamisele suunatud (harjutamine, võtete kinnistamine) kodutööd on õpetajad hinnanud olulisuselt 2. kohale (88% positiivse vastuse valinud), kuid tegelikkuses väidavad õpetajad andvat sel eesmärgil kodutööd sageli – 5. kohal pingereas (60% positiivse vastuse valinud). Eesmärk aeglasematel õpilastel võimalus tunnitöö iseseisvalt lõpetada on olulisuselt hinnatud 3. kohale (86%) kuid õpetajate poolt antava kodutöö eesmärgina paigutub see 1. kohale (69%). Tugevamatele õpilastele lisatöö andmise võimalust on olulise eesmärgina nimetanud 85% õpetajatest ning olulisuse pingereas jääb eesmärk 4. kohale, kuid tegelikkuses väitis, et annab sel eesmärgil kodutööd sageli vaid 50% õpetajatest, eesmärk pingereas 7. Uudishimu ja huvi toetamise eesmärki peetakse oluliseks 82% õpetajate poolt – pingereas 5. koht, kuid annab sel eesmärgil kodutööd sageli 41% õpetajatest – pingereas 11. koht. Nõrgematel õpilastel võimalus kodutööd iseseisvalt lõpetada jääb olulisuse pingereas 6. kohale (81%), kuid antakse sel eesmärgil kodutööd sageli – pingereas 3. koht (62%). Teadmiste süvendamine on eesmärgi olulisuse pingereas 8. (79%), kuid antavate kodutööde eesmärgina 4. kohal (62%).

Võib ka öelda, et kahes pingereas (olulisus ja tegelike kodutööde eesmärkide sagedus) on erinevamalt paiknemised iseloomulikud pingeridade esimesele poolele. Pingerea teine, tagumine pool on sarnasem ning kohtade erinevus on vaid 1-2 kohta. Pingeridade protsente otse aga võrrelda ei ole mõtet, sest olulisuse hinnangud on kõik kõrgemad kui tegeliku kasutamise kohta antud hinnangud. Üks hindab olulisust (õpetaja hoiakud), teine aga seda, kui sageli õpetajad ise sellist eesmärki kodutöodes kasutavad (positiivseid hinnanguid vähem).

Kodutööde tagasisidestamine

Õpetajatel paluti märkida, kui oluliseks nad peavad õpilaste kodutöödele tagasiside andmist ning kui tihti ja mil viisil nad annavad õpilaste kodutöödele tagasisidet (vt Tabel 3).

Tabel 3. Õpetajate poolt kasutatavad kodutööde tagasisidestamise viisid nende endi hinnangul.

Tagasisidestamise viis	Mediaan	Protsent*
Õigete/valede vastuste kontrollimine	4	85
Lahenduskäigu arutelu	4	79
Kodutööle järgneb arutelu selle üle, mis raskusi valmistas	4	78
Enesekontroll (õpilane saab ise vastuseid või lahenduskäiku kontrollida)	3	33
Kirjalik tagasiside	3	26
Järgneb hindeline töö	3	21
Õpilased kontrollivad ja tagasisidestavad üksteise töid	3	19

*protsent - positiivsete vastuste %, kus koondati vastusevariandi „sageli“ ja „peaaegu alati“ valinud

50% küsimustikule vastanud õpetajatest märkis kodutööde tagasisidestamist väga oluliseks ning 38% üsna oluliseks. 12% õpetajate arvates on see mingil määral oluline, mingil määral mitte. Vähesel määral oluliseks või üldse mitte oluliseks ei nimetanud tagasisidestamist ükski õpetaja.

Küsimusele, kui sageli annavad õpetajad ise õpilastele kodutööde kohta tagasisidet, vastas 52% õpetajatest, et teeb seda peaaegu alati. 38% küsitletud õpetajatest teeb seda sageli ning 10% vahetevahel. Ükski õpetaja ei märkinud, et tagasisidestab õpilaste kodutöid harva või mitte kunagi.

Kõige sagedasem õpetajate poolt kodutööde tagasisidestamise viis on õigete ja valede vastuste kontrollimine, järgnevad lahenduskäigu arutelu ja arutelu selle üle, mis kodutöös raskusi valmistas (vt Tabel 3). Pingereas olevate tagasisidestamise viiside kolme esimese ja järgnevate viiside vahel on märgatav vahe. Kui kolme esimest tagasisidestamise viisi kasutab üle 70% õpetajatest, siis järgmist (enesekontroll) vaid kolmandik. Vähem kasutatakse kodutööde kirjalikku tagasisidestamist, hindelist tööd kodus õpitu põhjal ning õpilaste poolt üksteise tööde kontrollimist ja tagasisidestamist.

Arutelu

Järgnevalt arutletakse saadud tulemuste üle uurimisküsimuste alusel.

Kuivõrd vajalikuks peavad kodutööde andmist I kooliastme õpetajad?

Lähtudes sellest, et uurimuses osalejatest vaid vähesed õpetajaid ei anna I kooliastmes kodutöid ning enamik siiski annavad peaaegu iga päev, võib järeldada, et õpetajad peavad kodutöid I kooliastmes oluliseks. See tulemus kinnitas ka varasemate uurimuste tulemusi (Arro et al., 2015; Medwell & Wray, 2019; Power et al., 2015; Rei, 2014; Xu, 2005). Töö autori arvates ei ole antavat kodutööd I kooliastmes siiski liialt palju, sest kodutööde andmise eesmärgid olid esmajoones kinnistavad ja toetavad (nõrgematel ja aeglasematel õpilastel võimalus töö lõpetada). Küll aga hämmastas töö autorit paari õpetaja poolt pakutud kodutööks sobiva kuluva aja hulk, kaks tundi. Suur osa õpetajaist hindas seda aega küll poolest tunnist tunnini, kuid kui mõelda, et I kooliastme õpilane iga päev õpib peale tunde veel tunni, siis näib seda liialt olevat. Samas võib siin sarnasust leida ka Arro jt (2015) uurimusega, mille tulemustes 2. ja 7. klassi õpilaste päevane kodutööle kuluv aeg oli 1,46 tundi. Enamus käesolevas uuringus osalenud õpetajaist arvab, et kodutöö jaoks võiks kuni tund kuluda. Õpetajate hoiakud võivad seega olla üsna erinevad ning sellest lähtuvalt ilmselt ka tegelik kodutööde andmine. Kahjuks jäi uurimata, kas õpetajate hoiakuid mõjutavad ka koolisisesed kokkulepped või on kodutöödega seonduv ainult õpetaja enda otsus.

Millised on õpetajate hinnangul olulised eesmärgid kodutöödel I kooliastmes?

Õpetajate hinnangud kodutööde eesmärkidele olid suures osas töö autorile ootuspärased. I kooliastmes, kus õpioskused veel on kujunemisjärgus, on üsna tavaline kodus õpitu kordamine ja kinnistamine või konkreetse oskuse arendamine (kirjatehnika, lugemisoskus, arvutamine). Samuti on tavaline, et õpetajad peavad oluliseks nõrgemate või aeglasemate õpilaste järeleaitamist. Kui tunnis jääb aega väheks, tuleb õpilasel kodus ülesanded lahendada.

Kõige vähemolulisemateks eesmärkideks märkisid õpetajad võimaluse õpilast kodutööga karistada, järgmiseks tunniks ette valmistumise. Põhjuseks on ilmselt asjaolu, et I kooliastmes antakse selliseid ettevalmistavaid ülesandeid vähem kui vanemates klassides, kus iseseisvad õpioskused on juba paremad. Karistamise eesmärgi oluliseks mitte pidamine on mõistetav

tulemus, sest kodutöö ei tohiks olla karistus või lisakoorem. Vähemoluliseks eesmärgiks märgiti ka koostöö eakaaslaste või koduga. On huvitav, et koostööd koduga ja vanemate kaasamist väga oluliseks ei peeta. Põhjus võib olla õpetajate igapäevases kogemuses ja tagasisides vanemate poolt. Tihti ei ole vanematel laste jaoks aega või ei osata last aidata. Samas, kui õpetaja mõtleks hoolikalt kodutöö läbi ja pakuks põnevaid ülesandeid, võiks kodutööde andmine olla üks võimalus suurendada kooli-kodu koostööd ja ka vanemate koostegemisi lapsega.

Millised on õpetajate poolt antavate kodutööde eesmärgid ja kui sageli nad teavitavad eesmärkidest ka õpilasi?

Uurimusest selgus, et küsitletud I kooliastme õpetajad annavad kõige enam kodutöid selleks, et aeglasemad õpilased saaksid oma kodutöö iseseisvalt lõpetada. Järgneb õpitu kordamise ja kinnistamise eesmärk. Kolmandale kohale jääb nõrgematel õpilastel võimalus kodutööd iseseisvalt lõpetada. Esimene ja kolmas eesmärk on mõnevõrra sarnased, kuid siinkohal tuleb täpsustada, et aeglane õpilane ei pea alati nõrk olema. Neljas õpetajate poolt antavate kodutööde eesmärk on teadmiste süvendamine ning viiendale kohale jääb konkreetse oskuse arendamisele suunatud kodutöö. Töö autorile õpetajate poolt sagedamini antavad kodutööd klassiõpetajana töötades üllatuslikud ei ole. Õpetajad küll teavad, et on ka teisi olulisi eesmärke, milleni jõuda, kuid reaalne olukord võib olla teine ning algklassides kulub palju aega õpitu harjutamisele, kinnistamisele ja nõrgemate või aeglasemate õpilaste aitamisele, mida peetakse oluliseks kodutöö eesmärgiks (Trautwein et al., 2009). Õnneks jäi ka tugevamatele õpilastele lisatöö andmise eesmärk esikümnesse. Kõige vähem antakse kodutöid õpilaste karistamise eesmärgil. Samuti kasutatakse kodutöid vähe järgmiseks tunniks ette valmistumiseks, mis on I kooliastme õpetajate puhul arusaadav. Mõnevõrra seda kasutatakse ning töö autori arvastes võiksid need olla näiteks pikemate tekstide läbilugemised, et tunnis loetut edasi arutleda või muid ülesandeid loetu põhjal lahendada. Vähe kasutatakse ka koostööd eakaaslastega, mis on samuti mõistetav, sest algklassilastel ei ole koostööks pärast kooli väga palju võimalusi, samuti ei ole nad valmis veel ülesandeid lahendama veebikeskkonnas. Kõige põnevam oli töö autori jaoks aga iseseisvalt õppimise harjutamise eesmärgi tulemus nii olulisuse hinnanguna, kui ka kasutatava kodutöö eesmärgina. Kodutöö on iseseisva töö vorm, mille eesmärgiks on paljude autorite poolt nimetatud iseseisva õppimise oskus (Epstein & Van Voorish, 2001; Kidwell, 2004; Painter,

2003; Trautwein et al., 2009; Vatterott, 2011). Seda eesmärki pidas oluliseks üle poole õpetajatest, kuid ise sel eesmärgil andis kodutöid tunduvalt vähem õpetajaid.

Õpetajate poolt antavate kodutööde andmise sagedasemad eesmärgid olid siiski oluliseks hinnatud eesmärkidest mõnevõrra erinevad. Näiteks tugevamatele õpilastele lisatöö andmise olulisust eesmärgina hindasid õpetajad küll väga kõrgeks (pingereas 4.kohal), kuid tegelikkuses jäi see eesmärk sagedamini antavate kodutööde hulgas 7. kohale. Töö autor usub siin põhjuse olevat ajapuuduses, mis õpetajatel nõrgemate õpilaste toetamise ja õpetamise kõrvalt tekib ning tugevamate õpilaste lisamaterjalide ettevalmistamiseks (ja hiljem ka tagasisidestamiseks) ei jää piisavalt aega. Aeganõudvaks lisatöök on kodutöid pidanud ka Inglismaa õpetajad (Medwell & Wray, 2019). Ka uudishimu ja huvi toetamise olulisust hindasid õpetajad küll üsna kõrgelt (5. kohal), kuid tegelikkuses kodutööde eesmärkidest seas on see eesmärk tükk maad tagapool (11. koht). Ka siin võib põhjust ehk otsida selles, et teoorias õpetajad küll teavad, et lastele on oluline avastamisrõõmu ja ahhaa-efekti pakkuda, kuid õpetajapoolsest ettevalmistusest jääb ajapuuduse või ka soovi tõttu õpilastele midagi lisaks pakkuda vajaka. Sarnasele tulemusele jõuti Arro jt (2015) uurimuses. Konkreetse oskuse arendamisele suunatud kodutööd hindasid õpetajad väga kõrgelt (2. koht), kuid andis sel eesmärgil kodutöid vähem õpetajaid ning eesmärk jäi pingereas 5. kohale. Töö autorile näib see vahe üllatuslik, sest teada on, et algklassides tuleb konkreetseid oskusi (kirjatehnika, lugemine, arvutamine) arendada üsna palju ning eeldada võiks, et õpetajad algklassides sel eesmärgil kodutöid enam annavad. Samas märkisid õpetajad kodutöö andmise eesmärgina võimaluse nõrgematel õpilastel kodutööd iseseisvalt lõpetada 6. kohale, kuid ise andsid sel eesmärgil kodutöid üle poole õpetajatest (3.koht). Siin võib olla selgituseks see, et õpetajad peavad nõrgemate õpilaste abistamist oluliseks, kuid vajadus selleks on siiski veel suurem ning sel eesmärgil kodutöid anda tuleb tihedamini. Teisalt on siin see oht, et lapsel, kes peab kodus alati tunnitöid lõpetama, tekib ülekoormus või vastumeelsus õppetöö vastu. Teadmiste süvendamise eesmärk kodutööde jätmisel on hinnatud õpetajate poolt 8. kohale, kuid tegelikkuses jääb eesmärk 4. kohale ning sel eesmärgil annab kodutöid üle poole õpetajatest.

Enamus õpetajatest teavitas õpilasi kodutööde eesmärkidest peaagu alati või sageli ning kümnendik õpetajatest tegi seda vahetevahel või harva. Vaid paar õpetajat märkisid, et ei teavita õpilasi kodutööde eesmärkidest. Ka 2015. aastal läbiviidud uurimuses (Arro et al., 2015)

hindasid õpetajad oma tegevust eesmärkide selgitamisel kõrgelt, kuid vaadeldud tundides leidsid uurijad, et vaid vähesed õpetajad seda päriselt tegid.

Kui oluliseks peavad õpetajad kodutööde tagasisidestamist ning mil viisil nad annavad kodutöödele tagasisidet?

Kodutööde tagasisidestamist pidasid väga oluliseks või üsna oluliseks enamus küsitletud õpetajad. Alla viiendiku õpetajatest märkis tagasisidestamist mingil määral oluliseks, mingil määral mitte või vähesel määral oluliseks. Ükski õpetaja ei pidanud tagasisidestamist üldse mitte oluliseks. Tagasisidet kodutöödele andis enamus õpetajatest peaaegu alati või sageli ning kümnendik õpetajatest vahetevahel või harva.

Et kõige levinum tagasisidestamise viis on lisaks käesoleva uurimuse tulemustele õigete ja valede vastuste kontrollimine, tuli välja ka 2015. aastal läbiviidud uurimuses (Arro et al., 2015). Samas on käesolevas uurimuses meeldiv üllatus see, et kõrgelt on hinnatud ka lahenduskäigu ja kodutöös ette tulnud raskuste arutelu. Seesuguseid tagasisidestamise viise pidasid väga oluliseks ka Portugali õpetajad (Cunha et al., 2018). Viimasele kohale jäi tagasisidestamise viis, kus õpilased kontrollivad ja tagasisidestavad üksteise töid. See on I kooliastmes täiesti mõistetav, sest õpilaste oskused selleks ei ole veel piisavad. Samas aga on seda viisi Portugalis alglassilaste puhul kasutatud (Cunha et al., 2018). Ka meie õpetajad võiksid olla julgemad selliseid viise rohkem kasutama, mis ei ole küll tavapärased, kuid pakuvad õpilastele vaheldust ja arendavad eneseregulatsiooni.

Soovitused edaspidisteks uuringuteks ja töö piirangud

Antud uurimustöö piiranguks võib pidada seda, et uurimuse valim on väike ning mitte-esinduslik ja uurimus viidi läbi vaid Viljandimaal. Seega ei saa üldistada tulemusi kõigile õpetajatele I kooliastmes. Edaspidi võiks uurida võimalikult suure ja esindusliku valimiga üle Eesti. Teiseks võiks uurida, kas kodutööde andmine ja eesmärkide valik on õpetaja enda otsus, või on koolipõhiseid kokkuleppeid (näiteks, et selles koolis I kooliastmes ei anta kodutöid). Uurida võiks ka õpetajate omavahelist koostööd kodutööde andmisel (nt paralleelklassid) kooliastme piires.

Töö praktililine väärtus

Magistritöö tulemuste põhjal saab teha järeldusi selle kohta, et õpetajate hinnangud kodutööde eesmärkide olulisusele on erinevad kõrvutades sellega, kui sageli nad igapäevases töös oma õpilastele jäetud kodutöid eesmärgistavad. Uurimus annab ainek edaspidisteks uurimusteks, miks eesmärgid kõrvutades nii erinevad on ning kui suur osa on selles õpetajal endal.

Käesolevast tööst võiks õpetajatele jääda soovitus, et nad rohkem teadvustaksid kodutööde olulisust ja rolli. Kodutöödest ei ole vaja loobuda, vaid hoolega tuleb läbi mõelda, mis oleks õpilastele põnev ning mis eesmärgil ülesanne anda. Samuti on juba enne kodutöö andmist tarvis mõelda, kuidas antud tööd hiljem tagasisidestatakse.

Tänuõnad

Olen tänulik kõikidele õpetajatele, kes nõustusid uurimuses osalema. Aitäh Viljandimaal elavatele sõpradele, kes omalt poolt andsid panuse, et nende pedagoogidest kolleegide seas oleks uuringus võimalikult palju osalejaid.

Tänan oma kolleegi, Karin Vommi, kes minuga samal ajal oma magistritööd kirjutades oli alati abiks ja toeks ning kellega ettetulevad tehnilised probleemid lahenduse leidsid. Samuti tänan kolleegi, Kaili Tomsonit, kes oli abiks teksti inglise keelde tõlkimisel.

Tänan oma magistritöö juhendajat, Merle Taimalut, kes oli alati toetav ja abivalmis ning tänu kelle kannatlikkusele ma tööd tehes ise palju õppisin.

Suur tänu minu väikestele lastele, kes mind töö kirjutamisel kõige enam motiveerisid.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kasutatud kirjandus

- Arro, G., Aus, K., Timoštšuk, I., Poom-Valickis, K., Kukk, A. (2015). *Eesti põhikooliõpilase koduse õpikoormuse uuring*. Külastatud aadressil <http://oppekava.innove.ee/ceesti-pohikooliopilaste-koduse-opikoormuse-uuring-2013-2015/>
- Baş, G., Şentürk, C. & Ciğerci, F. M. (2017). Homework and academic achievement: A meta-analytic review of research. *Issues in Educational Research*, 27(1).
- Cooper, H. & Valentine J. C. (2001) Using Research to Answer Practical Questions About Homework. *Educational Psychologist*, 36 (3), 143-153.
- Cooper, H., Robinson, J- C., Patall, E. A. (2006). Does Homework Improve Academic Achievement? A Synthesis of Research, 1987-2003. *Review of Educational Research*, 76 (1), 1-62.
- Cooper, H. (2008). Does Homework Improve Academic Achievement? : If So, How Much Is Best? *SEDL Letter*, 20 (2).
- Corno, L. (2000). Looking at homework differently. *The Elementary School Journal*, 100, 529-548.
- Costley, K. C., (2013). Does Homework Really Improve Achievement? Külastatud aadressil <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED542436.pdf>
- Cunha, J., Rosário, P., Núñez, J.C., Nunes, A.R., Moreira, T., & Nunes, T. (2018). Homework Feedback Is. . .”: Elementary and Middle School Teachers’ Conceptions of Homework Feedback. *Frontiers in Psychology*, 9 (32).
- Epstein, J. L., & Van Voorhis, F. L. (2001). More than minutes: Teachers’ roles in designing homework. *Educational Psychologist*, 36 (3), 181-193.
- Gu, L. & Kristoffersson, M. (2015). Swedish Lower Secondary School Teachers’ Perceptions and Experiences Regarding Homework. *Universital Journal of Educational Research*, 3 (4), 296-305.
- Hoover-Dempsey, K. V., Battiato, A.C., Walker, J. M. T., Reed, R. P., DeJong, J.M., & Jones, K. P. (2001). Parental Involvement in Homework. *Educational Psychologist*, 36 (3), 195-209.
- Kadajas, H.-M. (2005). *Õppima õppimine ja õppima õpetamine: komponendid ning võimalused*. Tallinn: TLÜ Kirjastus.

- Kaplan, A., & Maehr, M. L. (2007). The contributions and prospects of goal orientation theory. *Educational Psychology Review*, 141-184.
- Karu, G. (2018). *Koduste õpiülesannete tegemise motivatsioon ja strateegiad ühe Tartu kooli II kooliastme õpilaste hinnangute alusel*. Magistritöö. Tartu Ülikool.
- Kidwell, V. (2004). *Homework*. London: Continuum.
- Krull, E. (2018). *Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat*. 3. tr. Tartu: TÜ Kirjastus.
- Medwell, J. & Wray, D. (2019). Primary homework in England: the beliefs and practices of teachers in primary schools, *Education 3-13*, 47:2, 191-204.
- Núñez, J. C., Suárez, N., Rosário, P., Vallejo, G., Valle, A., & Epstein, J. L. (2015). Relationships between perceived parental involvement in homework, student homework behaviors, and academic achievement: differences among elementary, junior high, and high school students. *Metacognition Learning*, 10:375–406.
- Otsmaa, S. (2018). *Reps: koduste koolitöödega seonduv vajab ühiskondlikku debatti*. Haridus- ja Teadusministeerium. Külastatud aadressil: <https://www.hm.ee/et/uudised/reps-koduste-koolitöödega-seonduv-vajab-ühiskondlikku-debatti>
- Painter, L. (2003). *Homework*. Oxford: Oxford University Press.
- Power, T.J., Watkins, M.W., Mautone, J.A., Walcott, C.M., Coutts, M.J. & Sheridan, M.S. (2015). Examining the Validity of the Homework Performance Questionnaire: Multi-Informant Assessment in Elementary and Middle School. *School Psychology Quarterly*, 30 (2), 260-275.
- Põhikooli riiklik õppekava (2011). *Riigi Teataja*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/114012011001>
- Rei, M-L. (2014). *Eesmärgipärasus kodustes töödes ja seos seotuna õpetaja juhtimiskäitumisega*. Magistritöö. Tallinna Ülikool.
- Reps, M. (2018, 23.veebr). Kodutööd, nende eesmärk ja maht. *Õpetajate Leht*, lk 4.
- Rønning, M. (2011). Who benefits from homework assignments? *Economics of Education Review*, 30 (1), 55-64.
- Sarv, E-S. (2007). *Õpetaja ja kool õpilase toetajana. Kool kui õpilase arengukeskkond ja õpilase toimetulek*. Tallinn: Tallinna Ülikooli Kirjastus, 105-158.
- Simplicio, J.S.C. (2005). Homework in the 21 st century: the antiquated and ineffectual implementation of a time honored educational strategy. *Education*, 126 (1), 134-142.

- Tamm, A. (s.a.). *Nüüdisaegse õpikäsituse põhiprintsiibid*.
Nüüdisaegne õpikäsitus: E-kursuse materjalid. Külastatud aadressil:
<https://sisu.ut.ee/opikasitus/n%C3%BC%C3%BCdisaegse-%C3%B5pik%C3%A4situse-p%C3%B5hiprintsiibid>.
- Tasa, M. (2017). *Põhikooli õpilaste õpihoiak koduste õpiülesannete tegemisel ja selle seosed akadeemilise edukusega tartu linna koolide näitel*. Magistritöö. Tartu Ülikool.
- Tire, G., Henno, I., Soobard, R., Puksand, H., Lepmann, T., Jukk, H., Lindemann, K., Kitsing, M., Täht, K (2016). *PISA 2015 Eesti tulemused. Eesti 15-aastaste õpilaste teadmised ja oskused loodusteadustes, funktsionaalses lugemises ja matemaatikas*. Tallinn: Atlex Kirjastus.
- Terviseamet (2010). Sihtuuringu „Kooli päevakava ja õppekorraldus. Ranitsa (koolikoti) raskus” kokkuvõte. Külastatud aadressil:
https://www.terviseamet.ee/sites/default/files/sihtuuring_ranitsa_raskus.pdf
- Tervisekaitsenõuded kooli päevakavale ja õppekorraldusele (2001). Külastatud aadressil
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13351102>.
- Trautwein, U., Lüdtke, O., Schnyder, I. & Niggli, A. (2006). Predicting homework effort: Support for a domain-specific, multilevel homework model. *Journal of Educational Psychology*, 98(2), 438-456.
- Trautwein, U. & Lüdtke, O. (2009). Predicting homework motivation and homework effort in six school subjects: The role of person and family characteristics, classroom factors, and school track. *Learning and Instruction*, 19, 243-258.
- Trautwein, U., Schnyder, I., Niggli, A., Lüdtke, O. (2009). Between-teacher differences in homework assignments and the development of students' homework effort, homework emotions, and achievement. *Journal of Educational Psychology*, 101 (1), 176-189.
- Vansteenkiste, M., Simons, J., Lens, W., Sheldon, K.M. & Deci, E.L. (2004). Motivating learning, performance, and persistence: the synergistic effects of intrinsic goal contents and autonomy-supportive contexts. *Journal of Personality and Social Psychology*, 87, 246-260.
- Van Voorish, F. L. (2003). Interactive homework in middle school: Effects on family involvement and science achievement. *The Journal of Educational Research*, 96(6), 323-338.
- Vapper, T. (2018, 16.nov). Kas kodutöid antakse tõesti liiga palju? *Õpetajate Leht*

- Vatterott, C. (2011). Making Homework Central to Learning. *Educatoional Leadership*, 69 (3), 60-64.
- Walker, J. M. T., Hoover-Dempsey K. V., Whetsel D., R., & Green, C. L. (2004). Parental Involvement in Homework. Harvard Family Research Project. Külastatud aadressil <http://kids-connect.org/homework.pdf>
- Wang, E., Matsumura, L. C., Correnti, R. (2017). Written Feedback to Support Students' Higher Level Thinking About Texts in Writing. *The Reading Teacher*, 71 (1), 101-107.
- Xu, J. (2005). Purposes for doing homework reported by middle and high school students. *The Journal of Educational Research*, 99(1), 46-55.

Lisad

Lisa 1.

I kooliastme õpetajate hinnangud kodutööde eesmärkidele ja tagasisidestamisele viljandi maakonna õpetajate näitel.

Hea õpetaja!

Viin oma magistritöö raames läbi uuringut, mille eesmärgiks on välja selgitada I kooliastme õpetajate arvamused ja hinnangud õpilastele antavate koduste õpiülesannete (kodutööde) kohta. Loodetavasti on kodutöödega seonduv Teile huvitav ja oluline teema. Käesolev küsimustik annab Teile võimaluse selle teema peale mõelda ja oma seisukohti ning tegevusi analüüsida.

Kogutud andmeid kajastatakse ainult üldistatud kujul ning tagades iga osaleja anonüümsus. Vastajate poolt täidetud ankeete ei avaldata kellelegi peale uurija (magistrant).

Palun mõelge rahulikult järele ja vastake kõigile küsimustele. Ankeedis pole õiged ega valesid vastuseid, vastake täpselt nii nagu Te arvate või mis Teile jaoks kõige paremini sobib.

Ette tänades,

Kaire Kurvits

Tartu Ülikooli klassiõpetaja õppekava magistrant

e-mail: kairekurvits@gmail.com

1. Kui vajalikuks Te üldiselt peate õpilastele kodutööde andmist? Palun märkige vastusevariant, mis tundub Teile sobivaim.
 1. Ei ole üldse vajalik
 2. Vähesel määral vajalik
 3. Mingil määral on vajalik, mingil määral mitte
 4. Üsna vajalik
 5. Väga vajalik

2. Kui sageli annate Teie õpilastele kodutöid keskmiselt?

1. Üldse ei anna
2. Vähem kui kord nädalas
3. 1-2 korda nädalas
4. 3-4 korda nädalas
5. Iga päev

3. Kui palju aega õpilane võiks kulutada Teie arvates kodutöödele päevas kokku:

.....tundi.....minutit

4. Kui oluliseks peate allpool nimetatud eesmäärke kodutööde puhul?

	Üldse mitte oluline	Vähesel määral oluline	Mingil määral on oluline, mingil määral mitte	Üsna oluline	Väga oluline
Õpitu kordamine ja kinnistamine	1	2	3	4	5
Järgnevas tööks (tunnikontroll, kontrolltöö vms) tööks õppimine	1	2	3	4	5
Järgmiseks tunniks ette valmistumine (nt teatud materjali ettelugemine, mida õpetaja vajab järgmises tunnis)	1	2	3	4	5
Konkreetses oskuse arendamisele suunatud (harjutamine, võtete	1	2	3	4	5

kinnistamine)					
Enesedistsipliini arendamine	1	2	3	4	5
Iseseisvalt õppimise harjutamine	1	2	3	4	5
Õpilasel on võimalus õppida omas tempos	1	2	3	4	5
Enda õppimise kavandamise ja õppimise jälgimise oskuste kujundamine	1	2	3	4	5
Ajaplaneerimise oskuse kujundamine	1	2	3	4	5
Enda motiveerimise oskuse kujundamine	1	2	3	4	5
Nõrgematel õpilastel võimalus tunnitöö iseseisvalt lõpetada	1	2	3	4	5
Aeglasematel õpilastel võimalus tunnitöö iseseisvalt lõpetada	1	2	3	4	5
Tugevamatele õpilastele võimalus anda lisatööd (nt ettevalmistus võistlusteks)	1	2	3	4	5
Teadmiste süvendamine	1	2	3	4	5
Kohusetunde arendamine	1	2	3	4	5
Koostöö koduga- võimalus vanema kaasamiseks	1	2	3	4	5
Koostöö eakaaslastega – nt koostöised koduülesanded	1	2	3	4	5
Uudishimu, huvi toetamine (uurimine, uue avastamine,	1	2	3	4	5

juurde lugemine, uue info otsimine, loovus, ahhaa-efekt					
Suuremate/pikemaajaliste projektidega tegelemine	1	2	3	4	5
Kodutöö on võimalus õpilast karistada (nt tunnis mitte kaasatootamise eest)	1	2	3	4	5
Mingi muu eesmärk. Milline?.....	1	2	3	4	5

5. Kui tihti annate Te ise järgmistel eesmärkidel kodutöid ?

	Mitte kunagi	Harva	Vahetevahel	Sageli	Peaaegu alati
Õpitu kordamine ja kinnistamine	1	2	3	4	5
Järgnevaks tööks (tunnikontroll, kontrolltöö vms) tööks õppimine	1	2	3	4	5
Järgmiseks tunniks ette valmistumine (nt teatud materjali ettelugemine, mida õpetaja vajab järgmises tunnis)	1	2	3	4	5
Konkreetse oskuse arendamisele suunatud (harjutamine, võtete kinnistamine)	1	2	3	4	5
Enesedistsipliini arendamine	1	2	3	4	5
Iseseisvalt õppimise harjutamine	1	2	3	4	5

Õpilasel on võimalus õppida omas tempos	1	2	3	4	5
Enda õppimise kavandamise ja jälgimise oskuste kujundamine	1	2	3	4	5
Ajaplaneerimise oskuse kujundamine	1	2	3	4	5
Enda motiveerimise oskuse kujundamine	1	2	3	4	5
Nõrgematel õpilastel võimalus tunnitöö iseseisvalt lõpetada	1	2	3	4	5
Aeglasematel õpilastel võimalus tunnitöö iseseisvalt lõpetada	1	2	3	4	5
Tugevamatele õpilastele võimalus anda lisatööd (nt ettevalmistus võistlusteks)	1	2	3	4	5
Teadmiste süvendamine	1	2	3	4	5
Kohusetunde arendamine	1	2	3	4	5
Koostöö koduga- võimalus vanema kaasamiseks	1	2	3	4	5
Koostöö eakaaslastega – nt koostöised koduülesanded	1	2	3	4	5
Uudishimu, huvi toetamine (uurimine, uue avastamine, juurde lugemine, uue info otsimine, loovus, ahhaa-efekt)	1	2	3	4	5
Suuremate/pikemaajaliste projektidega tegelemine	1	2	3	4	5
Kodutöö on võimalus õpilast	1	2	3	4	5

karistada (nt tunnis mitte kaasatöötamise eest)					
Mingi muu eesmärk. Milline?.....	1	2	3	4	5

6. Kui sageli Te selgitate õpilastele kodutöö eesmäärke?

1. Mitte kunagi
2. Harva
3. Vahetavahel
4. Sageli
5. Peaaegu alati

7. Kuivõrd oluliseks peate õpilaste kodutööde tagasisidestamist?

1. Ei ole üldse oluline
2. Vähesel määral oluline
3. Mingil määral on oluline, mingil määral mitte
4. Üsna oluline
5. Väga oluline

8. Kui sageli Te annate õpilastele kodutööde kohta tagasisidet?

1. Mitte kunagi
2. Harva
3. Vahetavahel
4. Sageli
5. Peaaegu alati

9. Palun märkige, kui sageli annate järgnevatel viisidel Teie õpilastele kodutööde kohta tagasisidet

	Mitte kunagi	Harva	Vahetevahel	Sageli	Peaaegu alati
Järgneb hindeline töö	1	2	3	4	5
Õigete/valede vastuste kontrollimine	1	2	3	4	5
Lahenduskäigu arutelu	1	2	3	4	5
Kirjalik tagasiside	1	2	3	4	5
Õpilased kontrollivad ja tagasisidestavad üksteise töid	1	2	3	4	5
Kodutööle järgneb arutelu selle üle, mis raskusi valmistas	1	2	3	4	5
Enesekontroll (õpilane saab ise vastuseid või lahenduskäiku kontrollida)	1	2	3	4	5
Mingi muu tagasiside, milline?	1	2	3	4	5

10. Palun vastake järgmistele küsimustele:

1. Teie sugu
2. Teie vanus
3. Teie tööstaaž õpetajana
4. Õpilaste arv praeguses klassis, kus klassiõpetajana õpetate
.....
5. Mitmenda klassi klassiõpetaja te praegusel hetkel
olete.....

Tänan, et leidsite aega küsimustele vastamiseks!

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kaire Kurvits,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose "I kooliastme õpetajate hinnangud kodutööde eesmärkidele ja tagasisidestamisele viljandi linna ja maakonna õpetajate näitel",

mille juhendaja on Merle Taimalu,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Kaire Kurvits

22.05.2017